

MUMMON MARKAN VARTIJAT

IKÄÄNTYNEIDEN TALOUDELLISEN
KALTOINKOHTELUN TORJUNTAHANKE
2018–2021

Hankkeen tavoitteet

- Tavoitteena:
 - Lisätä ikääntyneiden tietämystä taloudellisen kaltoinkohtelun muodoista sekä petoksista ja huijauksista:
 - Miten estää taloudellista kaltoinkohtelua sekä petoksia ja huijauksia?
 - Mistä saada apua, jos on tullut huijatuksi?
- Talouslähettiläiden kouluttaminen
- Myös muiden kansalaisten tietämyksen lisääminen

Yhdistyksestä

Suvanto ry

Turvallisen vanhuuden puolesta

- Perustettu vuonna 1990
- Maksuttomia palveluita kaltoinkohdelluille tai sen riskissä oleville ikäihmisille
 - Vertaisryhmät Helsingissä ja Vantaalla
 - Yksilötapaamiset

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

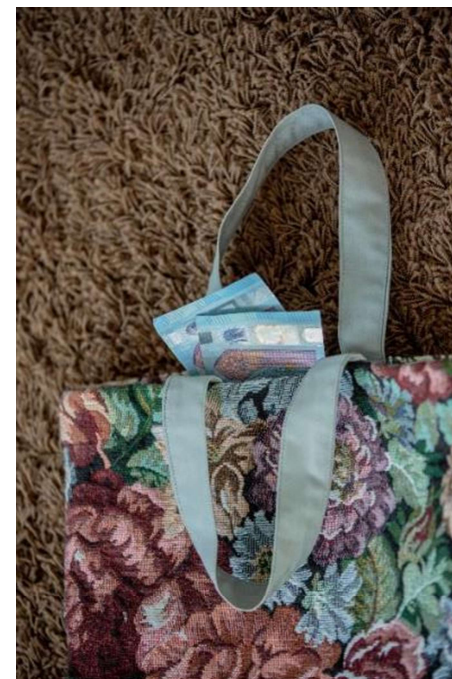
Hankkeesta

- Henkilöstö aloittanut 10/2018
- Jatkuu vuoden 2021 loppuun saakka
- Yhteistyökumppaneita eri muodoissa mm.
 - Poliisi ja Poliisihallitus
 - Kuluttajaliitto
 - Eläkeliitto
 - Eläkkeensaajien keskusliitto
 - Fingerroosin säätiö
 - Takuusäätiö
 - Vanhustyön keskusliitto
 - Kansallinen senioriliitto
 - Finanssiala ry
 - Rikoksentorjuntaneuvosto

Ikääntyneisiin kohdistuva rikollisuus

- Muuta väestöä vähäisempää
- Tiettyjä rikostyyppejä kohdistetusti ikäryhmään
- Petosrikosten määrä kasvanut
- Huomattava osa ei koskaan päädy rikoskäsittelyyn saakka eri syistä

Taloudellisen kaltoinkohtelun tyyppejä

■ Läheisten tekemät

- Tekijänä useimmiten oma aikuinen lapsi tai lapsenlapsi, mutta myös parisuhteissa
- Taloudellinen hyöty saavutetaan käyttämällä hyväksi tunnesidettä tai riippuvuutta tekijästä tai uhrin luottamusta

■ Ulkopuolisten tekemät

- Enenevissä määrin puhelimitse ja verkossa
- Myös ”ovensuussa”, pankkiautomaateilla

Läheisten tekemä taloudellinen kaltoinkohtelu

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

Läheisten tekemä taloudellinen kaltoinkohtelu

- Rahan, omaisuuden tai maksuvälineen anastamista, haltuunottoa tai väärinkäyttöä
- Testamentin, valtakirjan, valtuutuksen tai muun asiakirjan laatiminen vastoin uhrin etua tai tahtoa
- Ennakkoperintö, lahja, omaisuuden myynti lähipiirissä, laina tai lainan takaus vastoin uhrin etua tai tahtoa
- Näiden saamiseksi saatetaan
 - Käyttää henkistä tai fyysistä väkivaltaa tai sen uhkaa
 - Käyttää hyväksi uhrin luottamusta, tietämättömyyttä tai terveydentilaa

Läheisten tekemä taloudellinen kaltoinkohtelu

- Vaikea katkaista, vaikea hakea apua
- Erityispiirteet
 - Ihmissuhdetta ei haluta katkaista
 - Avusta riippuvuus
 - Perhehistoriaan liittyvät seikat
 - Ulkopuolisen valvonnan puute
- Riippuvuudet ja mielenterveysongelmat
- Häpeä
- Ei haluta läheiselle ongelmia

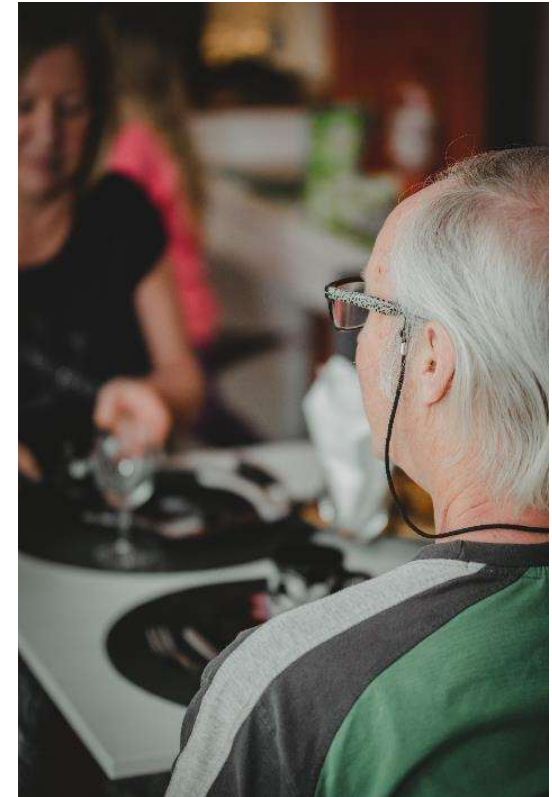
Näin tunnistat taloudellisen hyväksikäytön

- Fyysisellä tai henkisellä väkivallalla uhkaaminen tai sen tekeminen rahaan, omaisuuteen tai asiakirjoihin liittyen
 - Väkivaltaa on mm.:
 - Painostaminen
 - Jankuttaminen
 - Toisen mielipiteen tai älykkyyden vähättely
 - Kontrollointi
 - Välien katkaisulla uhkaaminen
 - Uhkaaminen konfliktilla
 - Kiristäminen
 - Avutta jättäminen tai muu laiminlyönti
- Toisen elämän kustantaminen väkivallan tai sen uhan vuoksi:
 - Lainan ottaminen toisen kuluja varten
 - Toisen velkojen maksaminen
 - Asunnon tai muun omaisuuden haltuunotto tai luvaton käyttö
 - Lainan takaukseen painostaminen
 - Välistä vetäminen asioita hoitaessa
 - Kohtuuton ”palkka” avustamisesta
- Asiakirjoja tehdessä:
 - Väärän tiedon antaminen
 - Luottamuksen hyväksikäyttäminen
 - Asiakirjojen tai kauppakirjojen väärentäminen

Näin torjut taloudellisen hyväksikäytön

- Huolehdi maksuvälineistä – turvallisesti
- Aseta rajat auttamiselle
- Tarkkaile tiliäsi
- Pankin tarjoamat suojakeinot
- Älä ota kirjoille – ole tarkka käyttöoikeuksista
- Edunvalvontavaltuutus
- Älä jää yksin

Miten toimia, kun sinua yritetään käyttää taloudellisesti hyväksi

- Älä jää yksin
 - Ota yhteyttä auttavaan tahoon. Auttavan tahon tehtävä on tukea ja auttaa sinua tarpeesi mukaisesti.
- Tekijälle apua
 - Usein taloudellinen hyväksikäyttöön auttaa, kun tekijä saa apua ongelmiinsa. Sinua avustavan tahon kanssa tekijää voidaan yrittää saada mielenterveys- tai päihdetyön tai muiden tarpeellisten tukitoimien pariin.
- Katkaise tilanne
 - Pyri katkaisemaan tilanne. Vaikka se on vaikeaa, pyri minimoimaan itseesi kohdistuva haitta.

Näin tunnistat taloudellisen hyväksikäytön

■ Toisen henkilön kohdalla

- Muutokset käyttäytymisessä tai puheissa
- Hoitamattomuus, laihtuminen, terveydentilan heikentyminen
- Rahankäytön muuttuminen
- Poikkeuksellinen raha-asioista puhumisen välttely
- Kodin piilottelu
- Tavaroiden häviäminen
- Omistusasunnosta vuokralle muutto
- Omaisuuden myynti
- Oudolta tuntuvat kiinteistökaupat tai muun omaisuuden myyminen lähipiirin kesken

Miten toimia, kun epäilet taloudellista hyväksikäyttöä

- Kysy – selvitä – rohkaise – ole tukena
- Ohjaa avun piiriin
- Tee **huoli-ilmoitus**

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta

Suvanto ry tarjoaa henkilökohtaista keskusteluapua ja vertaistukea väkivaltaa kokeneille ikäihmisille. Asiakastyöntekijämme vastaavat virka-aikaan numeroissa 050 – 577 0214 ja 050 – 577 0218.

NOLLALINJA
LÄHISUHDEVÄKIVALLALLE
JA NAISIIN KOHDISTUVALLE VÄKIVALLALLE
080 005 005
SOITA MAKSUTTA. SAAT APUA.

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS 116 006

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOURN

Rikosuhriväst 116 006 vävstää ma-pe klo 9-20 sekä ruotsiksi ma-pe klo 12-14.

Rikosuhriväst 116 006 tarjoaa rikoksen uhrille mahdollisuuden keskustella henkilön kanssa, joka ymmärtää mitä rikoksen kohteeksi joutuminen voi merkitä. Soittaminen on maksutonta ja puhelimeen voi soittaa myös nimettömänä.

Puhelimeen vastaavat tehtävään valitut ja koulutetut vapaaehtoiset puhelinvävstäjät. He kuuntelevat, keskustelelevat ja ohjaavat tarvittaessa edelleen.

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta

TURVAOHJEITA SENIOREILLE

Sisällysluettelo

Koti turvallisemmaksi	4
<i>Varmista tulija – älä päästä tuntematonta kotiisi</i>	4
<i>Ilmoita läheisen aiheuttamasta uhasta</i>	6
<i>Estä asunomurto kotiisi</i>	7
<i>Suojaa omaisuutesi</i>	9
<i>Toimenpiteet ennen matkaa tai pitkää poissaoloa</i>	10
Asioi turvallisesti kodin ulkopuolella	11
<i>Turvallisesti pankkiautomaatilla</i>	11
<i>Suojaa rahojasi</i>	12
<i>Turvallisesti ostoksilla ja julkisilla paikoilla</i>	12
Varo petoksia ja huijauksia	14
<i>Varo valepoliisia ja muita huijareita</i>	14
<i>Ole tarkkana kaupanteossa</i>	15
<i>Suojaa henkilötietosi</i>	16
<i>Toimi turvallisesti internetissä</i>	17
Lisätietoa ja ohjeita verkossa	18
Jos joudut rikoksen uhriksi	19
Tärkeät puhelinnumerot	20

**Painettujen oppaiden
tilaukset:
sähköpostitse
rikoksentorjunta@om.fi**

**Ladattavissa:
[www.rikoksentorjunta.
fi/julkaisut](http://www.rikoksentorjunta.fi/julkaisut)**

Ulkopuolisten tekemät taloudelliset huijaukset

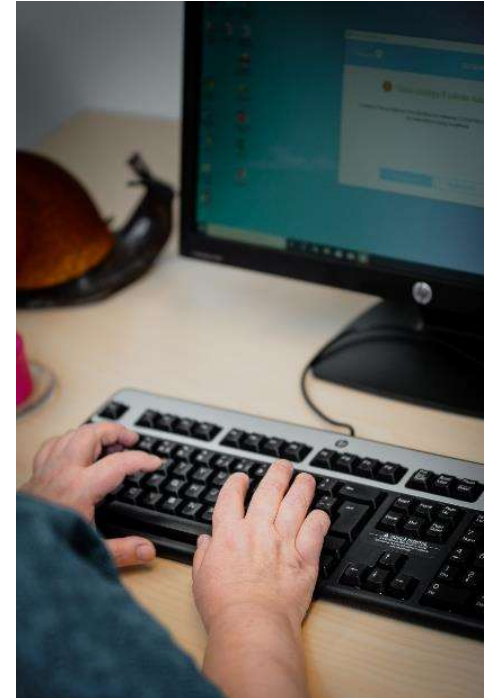
**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

 Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta

Näin tunnistat huijausyrityksen

- Tavoitteena saada henkilö antamaan
 - Rahaa
 - Pankkitunnukset tai maksukortin tiedot
 - Henkilötiedot
 - TAI
 - Tekemään epäedulliset kaupat

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta

Huijaustyyppejä

- Maksuvälineitä tavoittelevat
- Tilisiirrot
 - Romanssihuijaukset
 - Huijauslaskut, käsittelymaksut
 - Valesukulaiset, hyväntekeväisyystahona esiintyvät
- Käteistä tavoittelevat
- Epärehelliset kauppiaat
 - Kestotilaushuijaukset
 - Puhelinmyyjät
 - Remontti- ja huoltokauppiaat

Näin tunnistat huijausyrityksen

- Liian hyvää ollakseen totta...
- Hoputtaminen ja vaaralla uhkaaminen
 - Rahanpyynnöt

Miten ennaltaehkäistä huijauksia

- Tilien suojaaminen
- Älä anna maksukorttiasi tai verkkopankkitunnuksiasi kenenkään käyttöön
- Puhelintarjonnan rajoitus
 - **0600 13404**, ma-pe klo 8-18 (0,39 €/min+pvm)
 - Voimassa 3v kerrallaan
- Puhelinnumero salaiseksi
- Suojele henkilötietojasi ja henkilöllisyystodistuksiasi
- Virustorjunta ja päivitykset kohdalleen
- Salasanat

Miten toimia, jos sinua huijattu

- Jos verkkopankkitunnuksesi tai maksukortin tai henkilötietosi tietosi on saatu urkittua
 - Sulje korttisi / verkkopankkitunnuksesi soittamalla sulkunumeroon, puh. **020 333** (24/7, pvm/mpm)
 - Kuoleta henkilöllisyystodistus mahdollisimman pian
 - Tee rikosilmoitus
 - Reklamoï pankille / yrityksille laskuista tai tililtäsi tehdyistä veloituksista
 - Harkitse maksullista luottokieltoa
- Jos olet tehnyt tilisiirron huijarille
 - Jos huomaat tullesi huijatuksi heti tilisiirron tehtyäsi, soita **112**
 - Tee rikosilmoitus
 - Ota yhteyttä pankkiisi
- Jos olet joutunut tilausansaan tai tehnyt epäedulliset kaupat
 - Reklamoï myyjälle – mitä aiemmin sen parempi
 - Älä maksa laskua tavarasta jota et ole tilannut
 - Kysy kuluttajaneuvonnasta toimintaohjeita, puh. **029 505 3050** (ma ti ke pe klo 9–12, to 12–15, pvm/mpm)

Neuvontaa verkko- ja mobiilihuijauksista

**NEUVONTAPALVELUT
DIGIHUIJATUILLE**

PUHELINNEUVONTA
ti-ke klo 10–12 ja to klo 17–19,
puh. 09-454 22140 (vain pvm/mpm)

CHAT-NEUVONTA
torstaisin klo 14–16

huijausinfo.fi

#HUIJAUSINFO
#VAROHUIJAREITAVERKOSSA

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Tärkeää muistaa

- Vastuu väkivallasta on aina sen tekijällä
- Ennalta varautuminen tuo turvaa
- Maltti on valttia
- Saatko itse päättää mihin rahasi käytät?
- Välitä lähimmäisestäsi – ja itsestäsi
- Ole sinäkin Mummonmarkan vartija

LÄHEINEN RAHA-ASIOISSA, -TUKENA JA RISKINÄ

- tilinkäyttötunnukset ja –kortit ovat yksityisiä
- kuka tahansa voi sopia, että häntä saa erikseen nimetty henkilö avustaa asioinnissa
 - ✓ sopimus pankin kanssa, jotta avustava voi toimia
 - ✓ yhdessä sovittavat käyttöoikeudet
 - ✓ tiliä seurattaessa nähdään, kuka tilillä on operoinut.

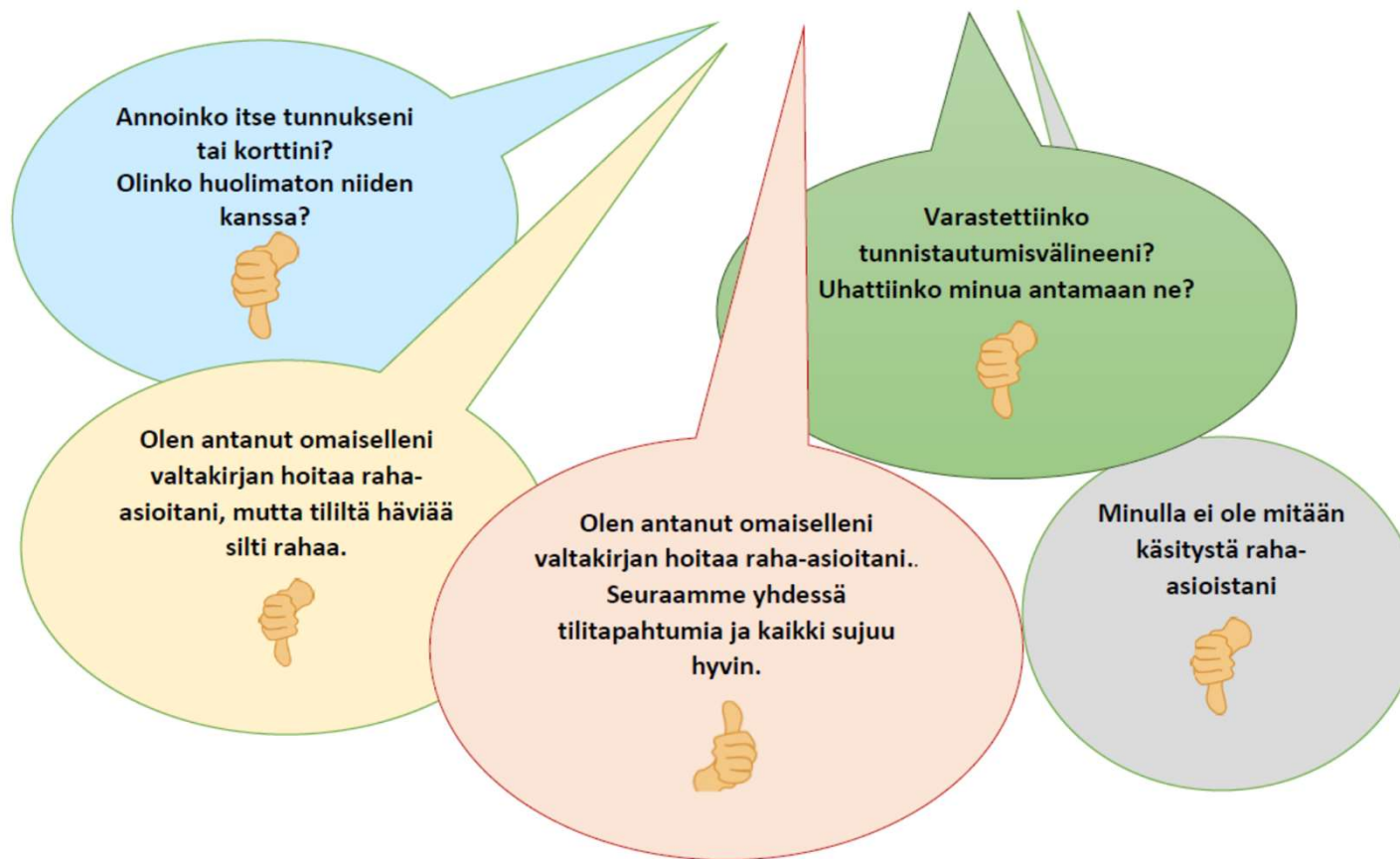
Jos tilinkäyttötunnukset ja –kortit ovat ns. **väärässä taskussa**, taloudellinen hyväksikäyttö on helposti toteutettavissa, mutta vaikeampi seurata. **Rahankäyttövalta siirtyy.**

Taloudelliset menetykset hyväksikäytöstä ovat erilaisia: omaisuuden ja säästöjen menettämistä, käytössä olevien varojen pienenemistä tai toisen laskujen maksamisen vuoksi aiheutuvaa rahanpuutetta. Näistä voi seurata mm.:

- asunnon menettäminen, kun vuokra tai vastike jää maksamatta
- perintää ja ulosmittausta, kun omat laskut jäävät maksamatta
- terveyden romahtamista, kun lääkkeiden ja ruuan maksaminen vaikeutuu sekä henkinen paine ja pelko kasvaa

Pirjo Laveri 2021

KYKENEVÄN OMA VASTUU OMASTA ASIASTA

Pirjo Laveri 2021

**MUMMON
MARKAN
VARTIJAT**

Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta

AINA VOI KYSYÄ

- **ÄLÄ JÄÄ YKSIN** epäilyksesi, huolesi tai pelkosi kanssa. Ota heti yhteyttä johonkin *luottamaasi tahoon* kuten ystävään, sukulaiseen, harrastuspiirin ohjaajaan, seurakunnan diakoniatyöntekijään. Jo pelkkä keskustelu auttaa selvittämään ajatuksia.
- **ÄLÄ PELKÄÄ** olla yhteydessä sosiaalitoimeen. Siellä tilannettasi voidaan selvittää perusteellisesti, tukea sinua monin keinoin ja ohjata tarvittaessa tilanteen mukaisesti oikeammalle taholle (esim. velkojen hoitamisessa).
- **SELVITÄ** asiantuntijoiden kanssa, mitä perintään ja ulosottoon menneille veloille voi tehdä: Asiantuntiojita ovat mm. oikeusaputoimiston talous- ja velkaneuvonta, Takuusäätiö ja sosiaalinen luototus (jos kunta tarjoaa kyseisen palvelun).
- **POHTIESSA** onko tapahtunut rikos ja miten sitten pitää menetellä, voi ottaa yhteyttä Rikosuhripäivystykseen (RIKU) numero 116 066 ma-pe 9-20. Kukaan ei painosta rikosilmoituksen tekemiseen, mutta siitä saa lisää tietoa ja asianselvittelyyn saa tukea. Ratkaisu jää itselle.

Pirjo Laveri 2021

KIITOS!

Ota rohkeasti yhteyttä.

Hankesuunnittelija

Erja Ronkainen

050 4118039

erja.ronkainen@suvantory.fi

Hankesuunnittelija

Pirjo Laveri

050 4317613

pirjo.laveri@suvantory.fi

